

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 34/2023 18.10.2023

Kirkollisen kulttuuriperinnön hoidon avustukset ja kirkon keskusrahaston korjausavustukset

Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi 19.9.2023 vuoden 2024 alusta alkaen käyttöön otettavat avustusten jakoperusteet. Avustusten jakoperusteiden muutoksilla ja tarkennuksilla pyritään vähentämään käsiteltävien avustushakemusten kokonaismäärää ja sitä kautta nopeuttamaan hakemusten käsittelyä, kohdentamaan myönnettävät avustukset seurakuntien taloudellisesti merkittäville hankkeille sekä karsimaan ennakolta resurssien tarpeetonta käyttöä, jota hylätyt hakemukset aiheuttavat seurakunnissa, KiPa:ssa ja Kirkkohallituksessa. Tämä yleiskirje korvaa yleiskirjeet Rakennusavustusuudistus nro 27/2021 ja Hiilineutraalisuusavustus 2021–2023 nro 5/2021.

Avustusten käyttötarkoitus ja jaettava määrä

Avustusta kirkollisen kulttuuriperinnön hoitoon voidaan myöntää kirkkolain tarkoittamille kirkollisille rakennuksille, jotka on suojeltu kirkkolain, rakennusperinnön suojelulain tai asemakaavan perusteella. Avustusta voidaan myöntää rakennuksen rakenteiden ja pintojen kunnostukseen, korjaukseen, restaurointiin tai konservointiin sekä lämmitys-, sähkö-, valvonta- ja paloturvallisuusjärjestelmien investointeihin. Tätä avustusta voidaan myöntää myös kyseisten rakennusten lähiympäristön pihojen, aitojen, porttien ja ulkovalaistuksen kunnostukseen. Kirkollisen arvoesineistön konservointiin ja säilytykseen liittyvät hankkeet sekä sankarihautausmaiden kunnostustyöt kuuluvat myös tämän avustuksen piiriin. Suunnitelmista tulee yleensä pyytää Museoviraston lausunto, joka liitetään avustusasiakirjoihin. Viime vuosina jaettavan avustuksen määrä on ollut noin 7,5 miljoonaa euroa.

Kirkon keskusrahaston korjausavustusta voidaan myöntää muiden kuin suojeltujen kirkollisten rakennusten korjaushankkeisiin, Basiksen rakennusryhmän 3.1 Muut kirkot ja kappelit rakennuksiin sekä suojeltujen kirkollisten rakennusten käytettävyyttä parantaviin toimenpiteisiin. Viime vuosina jaettavan avustuksen määrä on ollut 1 miljoona euroa.

Avustuksia ei myönnetä uudisrakennushankkeille, laajennuksille, seurakunta- tai leirikeskuksille, seurakuntataloille tai -kodeille, hautaustoimen investoinneille, ulosvuokratujen rakennuksien tai kiinteistö- ja asunto-osakkeiden hankkeisiin, irtokalustehankintoihin, työkoneisiin tai -laitteisiin eikä pääsääntöisesti AV-tekniikkaan liittyviin hankkeisiin.

Kirkkohallitus varaa myös mahdollisuuden ohjata avustusvaroja useampaa seurakuntaa koskeviin selvityksiin sekä korjausta koskeviin kokeiluihin ja ohjeisiin. Tällaisten yhteishankkeiden määrä on pääsääntöisesti enintään 10 % vuotuisista avustusmäärärahoista. Yhteishankkeena rahoitetaan kaikilla seurakunnilla käytössä oleva kiinteistö- ja arvoesinekisteri Basis.

Avustuksen hakeminen

Seurakuntatalouden 1,5 %:n veroprosenttia koskenut rajoitus avustuksen hakemiselle poistetaan.

Ennen avustuksen hakua Basiksessa tulee olla täydennetty kaikkien rakennusten minimietokentät. Puutteellisesti täytetyt minimietokentät voivat olla peruste avustuksen hylkäämiseen.

Avustus haetaan etukäteen ennen korjaus- tai konservointitöiden aloittamista. Hakemus täytetään Basiksessa kyseisen avustuskohteen (rakennus tai esine) tiedoissa. Hakemukset lähetetään Basiksen kautta Kirkkohallituksen kirjaamoon 31.12. mennessä.

Korjaus- ja restaurointityötä koskevan hakemuksen liitteenä tulee olla suunnitelmat, korjaustyöselostus sekä kustannusarvio, joka laajemmissa hankkeissa tulee laatia rakennusosakohtaisesti. Avustuskohteen korjaushistoria tulee olla täydennetty Basikseen vähintään merkittävimpien korjausten osalta. Hakemuksessa tulee aina ilmoittaa muualta saatu rahoitus ja sen käyttötarkoitus mahdollisimman tarkasti.

Avustusta ei myönnetä toteutetuille hankkeille. Avustus voidaan kuitenkin poikkeustapauksessa myöntää avustuspäätöstä edeltävänä vuonna toteutettuihin rakennuksen tai

esineen säilymisen kannalta välttämättömiin kiireisiin korjaustoimenpiteisiin sekä avustuspäätöstä edeltävänä vuonna tehtyihin korjauksen kannalta välttämättömiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kiireellisistä korjauksista, joihin tullaan hakemaan avustusta jälkikäteen, tulee olla heti yhteydessä yliarkkitehtiin sähköpostilla. Jälkikäteen avustusta haettaessa ilmoitetaan yksityiskohtaiset perusteet kiireelliselle toteutukselle. Hakemuksen liitteenä tulee olla kuvallinen selvitys, joka sisältää valokuvat vaurioista ennen korjausta ja korjaustoimenpiteet.

Seurakuntatalous voi hakea avustusta samana vuonna enintään kahdelle eri hankkeelle. Aikaisemmin avustettujen hankkeiden tulee olla valmiit ja avustukset maksettu, ennen kuin voi hakea avustusta uuden kohteen korjaushankkeelle.

Avustusta ei ole välttämättömä hakea yhdellä kertaa koko hankkeelle, vaan laajat peruskorjaukset voi olla tarpeen jakaa osiin esim. ensimmäisenä vuonna suunnittelu, toisena vuonna ulkopuoliset korjaukset ja kolmantena vuonna sisäpuoliset korjaukset. Avustusta voi hakea myös vain tietylle osalle laajempaa korjaushanketta esim. sisätilojen kunnostushankkeessa haetaan vain kattomaalausten konservointiin.

Mikäli korjaustöiden aikana ilmenee lisäkorjaustarpeita, joille ei aiemmin ole haettu avustusta, tai korjaustöiden kustannuksen kasvavat merkittävästi avustushakemuksessa ilmoitettuun kustannusarvioon nähden, voidaan hankkeelle hakea lisäävustusta. Lisäavustuksen myöntämiseen käytetään samoja perusteita ja laskentakaavoja kuin uusien hankkeiden avustamiseen. Lisäavustushakemuksen liitteenä tulee toimittaa tarkka selvitys jo myönnetystä avustuksesta ja lisäävustuksen määrästä ja tarpeesta.

Avustusten myöntäminen

Hakemukset käsitellään hakijoiden toimittamien asiakirjojen perusteella. Kirkkohallitus voi pyytää seurakuntaa täydentämään hakemustaan avustuskäsittelyn aikana.

Alle 50 000 €:n korjaushankkeisiin avustuksia myönnetään ainoastaan suunnitteluun ja suunnitteluun liittyviin taustaselvityksiin kuten rakennushistoriaselvitykseen tai väritutkimukseen sekä konservointihankkeisiin.

Avustusta hankkeen suunnitteluvaiheeseen myönnetään vain yli 5 000 euron korjaussuunnitteluun. Suunnittelun avustus on 50 %.

Esinekonservointeihin voidaan harkinnanvaraisesti myöntää 70 %:n avustus. Avustuksen edellytyksenä vuodesta 2024 lähtien (Kirkon kulttuuriperintöstrategia) on, että seurakunnan arvoesineinventointi on tallennettu Basikseen.

Puupaanukattojen tervaus- ja korjaustyöt ovat konservointihankkeita, joille myönnetään 70 %:n avustus edellyttäen, että hanke toteutetaan paanukattojen hoito- ja korjausohjeen periaatteita noudattaen. Ohje julkaistaan joulukuussa 2023.

Jos hankkeen toteutuksen edellytyksenä on kirkkolain mukainen kirkkohallituksen lupa, jota ei ole haettu, tai Museoviraston lausunto edellyttää suunnitelmien täydentämistä tai suunnitelmat muuten ovat keskeneräiset, avustus voidaan myöntää harkinnanvaraisesti suunnitelmien ja taustaselvitysten jatkamiseen.

Kirkon keskusrahastosta voidaan harkinnanvaraisesti myöntää avustus uusien pilliurkujen hankintaan, jos urut on asiantuntijan toimesta todettu korjauskelvottomiksi eikä sopivia käytettyjä urkuja ole saatavilla. Lisäksi kirkollisesta rakennuksesta, josta urut esitetään uusittavaksi, on tehty kuntokartoitus eikä 5-vuotissuunnitelmassa ole tiedossa kunnostustarpeita. Kyseisen rakennuksen tulee myös olla säilytettävien listalla seurakuntatalouden ajantasaisessa kiinteistöstrategiassa.

Hankkeen muualta saaman rahoituksen osalta noudatetaan tapauskohtaista harkintaa.

Avustuspäätökset

Avustuspäätöksessä käytetään laskentakaavaa

$$a \times v \times \left(3000 - \left(\frac{t \times 2}{p} + r \right) \times \frac{2}{m+1} \times \frac{0,03}{j} \right) \times \frac{p}{2} \times \left(1 - \left(1,1 - \frac{k}{t} \right)^2 \right) \times j$$

Kaavaan tehdään inflaatiotarkistus kahden vuoden välein. Vuoden 2024 alusta luku 3 000 muutetaan luvuksi 3 500.

a = kohteen kulttuurihistoriallinen arvo

v = hankkeen välttämättömyys kohteen säilymisen kannalta

t = seurakuntatalouden verotulot tuhansina euroina,

r = seurakuntatalouden saama valtionrahoitus tuhansina euroina,

m = seurakuntatalouden ylläpitämien kirkkolain mukaisten kirkkojen sekä siunauskappeli-
lien lukumäärä ja kirkkolailta suojeltu kellotapuli voidaan ottaa huomioon lukuna 0,5

p = seurakuntatalouden tuloveroprosentti,

k = hankkeen kustannusarvio tuhansina euroina,

j = avustettavien kohteiden yhteissumman ja käytettävissä olevan määrärahan perusteella määriteltävä jakotasauserroin

Kerroin a:n määrittely:

1-2 = Kansainvälisesti tai kansallisen kulttuuriperinnön kannalta poikkeuksellisen arvokas kohde (erityisistä syistä, perustuen olosuhteiden mukaiseen tapauskohtaiseen harkintaan)

1 = Kirkkoluilla, rakennusperinnön suojeluluilla tai asemakaavassa suojeltu kohde, asemakaavoittamattomalla alueella yleiskaavassa suojeltu kohde tai kohde mainittu osana valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä

0,8 = Maakuntakaavan suojelukohde, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäväksi inventoitu kohde

0,6 = Muu kulttuuriperinnön suojeluun liittyvin perustein säilytettävä kohde

0,4-0,1 = Muu kohde

Kerroin v:n määrittely:

1-2 = Arvokohteen säilymisen kannalta poikkeuksellisen kriittiset toimenpiteet (erityisistä syistä, perustuen olosuhteiden mukaiseen tapauskohtaiseen harkintaan)

1 = Välttämättömät vesikattoon sekä rakennuksen ulkovaippaan ja kantaviin rakenteisiin kohdistuvat toimenpiteet, arvoesineen konservointi

0,8 = Muut kohteen säilymisen kannalta tärkeät luonteeltaan entistävät toimenpiteet

0,6 = Muut kohteen käytön kannalta tärkeät toimenpiteet

0,4-0,1 = Muut toimenpiteet

Laskentakaavassa seurakuntatalouden verotulot ja valtion rahoitus huomioidaan viimeisimmän vahvistetun tilinpäätöksen mukaan. Veroprosentti otetaan samalta vuodelta kuin verotulot.

Suojeltujen kirkollisten rakennusten peruskorjaus- ja muutoshankkeissa avustusta voidaan myöntää sekä valtion rahoituksesta myönnettävänä avustuksena että kirkon keskusrahastosta. Jaottelu ja avustusmäärän laskenta tehdään kustannuslaskelmassa esitetyn erittelyn perusteella. Suunnitteluun liittyvät kustannukset myönnetään valtion rahoituksen osuudesta.

Mikäli laskentakaavan tuloksen perusteella avustusta ei voida myöntää, voidaan kansainvälisesti tai valtakunnallisesti merkittävän suojellun kirkollisen rakennuksen säilymisen kannalta välttämättömiin ja kiireellisiin kantavaan runkoon, ulkovaippaan tai sisustukseen kohdistuviin korjauksiin ja konservointeihin myöntää harkinnanvarainen avustus.

Mikäli rakennus on kuulunut seurakunnalle, joka kuluneen kolmen vuoden aikana on liittynyt toiseen seurakuntatalouteen, avustusprosentti voidaan laskea kyseisen seurakunnan viimeisimpien liitosta edeltäneiden verotulojen, valtionrahoituksen ja veroprocentin mukaan.

Kerralla myönnettävä maksimiavustus hankkeelle on 1 000 000 euroa. Avustusprosentti voi olla korkeintaan 80 %. Laskentakaavalla saatuja alle 10 %:n avustuksia ei myönnetä.

Avustuspäätökset käsitellään viimeistään huhtikuun täysistunnossa samassa pykälässä. Yleisperustelut sekä Porvoon hiippakunnan seurakuntien avustuspäätökset esitetään sekä suomeksi että ruotsiksi.

Avustuspäätös on voimassa myöntämivuoden ja sitä seuraavat kolme vuotta. Käyttämättä jääneet avustukset (yli 5 vuotta vanhat avustuspäätökset) tuloutetaan kirjanpidossa vuosittain ja jaetaan uudelleen seuraavan avustusjaon yhteydessä.

Avustuksen maksatus

Avustuksen maksatuksen edellytyksenä on, että suunnittelu- ja toteutuskustannukset on kirjattu erikseen ohjeiden mukaisesti pääkirjaotteelle, joka on toimitettu maksatuspyynnön liitteenä. Ennen viimeisen maksuerän maksamista korjaushankkeen tietojen sekä restaurointiraportin tulee olla tallennettu Basikseen.

Avustus maksetaan toteutuneiden kustannusten mukaisesti. Avustuspäätös koskee sekä avustusprosenttia että avustussummaa, joka pyöristetään 100 euron tarkkuudella. Tämä tarkoittaa, että jos avustuspäätöksen mukainen kustannusarvio ylittyy, avustusta maksetaan enintään avustussumman mukaisesti. Jos avustuspäätöksen mukainen kustannusarvio alittuu, avustusta maksetaan myönnetyn avustusprosentin mukaisesti.

Alle 20 000 euron avustukset maksetaan yhdessä erässä. Maksuerän suuruus voi olla korkeintaan 100 000 euroa. Osatilityspyyntöjen yhteydessä edellytetään ilmoitettavaksi

hankkeen aikataulu ja jäljellä olevien maksatuspyyntöjen ajankohta. Viimeisen maksuerän tulee olla suuruudeltaan vähintään 20 000 euroa.

Lisätiedot

Lisätietoja avustusten hakemisesta ja maksatuksesta löytyy intranetistä Sakastista.

Avustusten jakoa koskevat asiat:

yliarkkitehti Edla Mäkelä p. 050 591 7665, edla.e.makela@evl.fi

Maksatus ja tilitykset:

Markku Vasara p. 040 142 5194, markku.vasara@evl.fi

Kirkkohallitus

Pekka Huokuna
kansliapäällikkö

Asta Virtaniemi
vs. kirkkoneuvos

ISSN 1797-0326